

Grote Bickersstraat 74
1013 KS Amsterdam

Postbus 247
1000 AE Amsterdam

t 020 522 54 44
f 020 522 53 33
e info@tns-nipo.com
www.tns-nipo.com

Social & Polling

Rapport

Stijgend ICT-gebruik volgens docenten

Onderzoek onder leraren in het primair en voortgezet onderwijs

Suzanne Plantinga / Maartje van Diepen

E5260 | november 2006

Bestemd voor:

Ict op School, onderdeel van stichting Kennisnet Ict op School
Den Haag

Inhoud

	Inleiding	2
1	Gebruik computers stijgt gestaag	4
1.1	Nadruk op beginnend gebruik	4
1.2	Meeste docenten gebruiken computer voor onderwijs maximaal 5 uur per week	7
1.3	Oefenprogramma meest gebruikte toepassing computers op school	9
1.4	Kwart docenten primair onderwijs en driekwart in voortgezet onderwijs geeft regelmatig computeropdrachten mee naar huis	14
1.5	Vrijwel alle docenten werken thuis op computer aan schoolwerkzaamheden	16
2	Ambities voor de toekomst positief	17
2.1	Docenten verwachten stijging computergebruik	17
2.2	Apparatuurvoorziening belangrijkste randvoorwaarde	19
2.2.1	Apparatuurvoorzieningen het belangrijkste in primair onderwijs, belang programmatuur neemt verder af	19
2.2.2	Toenemend belang apparatuurvoorzieningen ten koste van alle aandachtsvelden	20
2.3	Stimuleren van gebruik computers in de klas nog steeds hoogste prioriteit	21
3	Internet en collega's belangrijke informatiebronnen voor ICT in het onderwijs	23
3.1	Collega's van school belangrijkste informatiebron primair onderwijs	23
3.2	Belangen Kennisnet en Ict op School als informatiebron stijgen	25
4	ICT-voorzieningen niet altijd toereikend, eigen kennis docenten goed	27
4.1	Redenen om (nog) geen gebruik te maken van ICT in de klas	27
4.2	ICT-voorzieningen blijven met name in VO voor verbetering vatbaar	28
4.3	Driekwart docenten (meer dan) voldoende kennis van computertoepassingen bij onderwijs	30
5	Behoeftte aan programma's en bruikbaar lesmateriaal	32
5.1	Behoeftte aan computerprogramma's waarmee leerlingen zelfstandig kunnen werken groot in primair onderwijs	32
5.2	In voortgezet onderwijs meeste behoefte aan directe deskundige hulp bij problemen netwerk	33
6	Vaardigheden docenten	34
6.1	Docenten primair onderwijs vaardig met leerlingvolgsysteem, elektronische leeromgeving wil niet wennen	34
6.2	Docenten voortgezet onderwijs verbeteren vaardigheden	35

Bijlagen

1	Onderzoeksverantwoording	
2	Methode van onderzoek: NIPO CAPI@HOME	
3	Vragenlijst	
4	Tabellen	
5	Open antwoorden	

	<i>Inhoud figuren en tabellen</i>	
1	<i>Typering van het computergebruik voor onderwijsdoeleinden</i>	4
2	<i>Typering van het computergebruik voor onderwijsdoeleinden bij het primair onderwijs door de jaren heen</i>	5
3	<i>Tabel typering computergebruik primair onderwijs door de jaren heen</i>	5
4	<i>Typering van het computergebruik voor onderwijsdoeleinden bij het voortgezet onderwijs door de jaren heen</i>	6
5	<i>Tabel typering computergebruik voortgezet onderwijs door de jaren heen</i>	6
6	<i>Intensiteit van computergebruik door leraren bij het geven van primair onderwijs</i>	7
7	<i>Intensiteit van computergebruik door leraren bij het geven van voortgezet onderwijs</i>	8
8	<i>Hoe vaak wordt in het basisonderwijs gebruik gemaakt van de computer voor...</i>	9
9	<i>Gebruik van verschillende toepassingen door de tijd heen in het primair onderwijs</i>	10
10	<i>Hoe vaak wordt in het voortgezet onderwijs gebruik gemaakt van de computer voor...</i>	12
11	<i>Gebruik van verschillende toepassingen door de tijd heen in het voortgezet onderwijs</i>	13
12	<i>Intensiteit van het computergebruik buiten de lessen – primair onderwijs</i>	14
13	<i>Intensiteit van het computergebruik buiten de lessen – voortgezet onderwijs</i>	15
14	<i>Intensiteit van computergebruik voor schoolwerkzaamheden door leraren thuis</i>	16
15	<i>Huidig en toekomstig aantal uren computergebruik per week in het primair onderwijs</i>	17
16	<i>Huidig en toekomstig aantal uren computergebruik per week in het voortgezet onderwijs</i>	18
17	<i>Welke aandachtsgebieden zouden de hoogste prioriteit moeten krijgen in het primair onderwijs?</i>	19
18	<i>Welke aandachtsgebieden zouden de hoogste prioriteit moeten krijgen in het voortgezet onderwijs?</i>	20
19	<i>Activiteiten binnen de school met hoogste prioriteit voor de komende 12 maanden – primair onderwijs</i>	21
20	<i>Activiteiten binnen de school met hoogste prioriteit voor de komende 12 maanden – voortgezet onderwijs</i>	22
21	<i>Gebruik van informatiebronnen op het gebied van ICT in het primair onderwijs</i>	23
22	<i>Tabel belangrijkste informatiebronnen primair onderwijs</i>	24

23	<i>Gebruik van informatiebronnen op het gebied van ICT in het voortgezet onderwijs</i>	25
24	<i>Tabel belangrijkste informatiebronnen voortgezet onderwijs</i>	26
21	<i>In hoeverre vindt u de ICT-voorzieningen op uw school toereikend voor uw functioneren als leraar? – primair onderwijs</i>	28
22	<i>In hoeverre vindt u de ICT-voorzieningen op uw school toereikend voor uw functioneren als leraar? – voortgezet onderwijs</i>	29
23	<i>In welke mate bent u op de hoogte van de computertoepassingen die u bij uw onderwijs zou kunnen gebruiken? – primair onderwijs</i>	30
24	<i>In welke mate bent u op de hoogte van de computertoepassingen die u bij uw onderwijs zou kunnen gebruiken? – voortgezet onderwijs</i>	31
25	<i>Top 7 van ondersteuningsbehoeften van docenten in het primair onderwijs</i>	32
26	<i>Top 7 van ondersteuningsbehoeften van docenten in het voortgezet onderwijs</i>	33
27	<i>Hoe vaardig zijn docenten in het primair onderwijs in...</i>	34
28	<i>Hoe vaardig zijn docenten in het voortgezet onderwijs in...</i>	35

Inleiding

Achtergrond

Sinds 2001 heeft TNS NIPO voor Ict op School verschillende bekendheids- en gebruikersonderzoeken uitgevoerd. Sinds 2006 is er geen sprake meer van Stichting Ict op School, maar van Ict op School als onderdeel van Kennisnet Ict op School. Stichting Kennisnet Ict op School heeft aan TNS NIPO gevraagd ook in 2006 een vervolgonderzoek uit te voeren.

Ict op School is benieuwd in welke mate scholen in het primair en voortgezet onderwijs het afgelopen jaar ICT verder hebben geïntegreerd in de lessen. Ook vindt Ict op School het belangrijk meer inzicht te krijgen in de wensen, behoeften, verwachtingen en ambities van haar doelgroepen bij de integratie van ICT in het onderwijs. Wat betreft haar eigen rol wil Ict op School meer weten over haar imago, het gebruik en de waardering van haar producten.

Doel van het onderzoek

Ict op School wil met dit onderzoek meer inzicht verkrijgen in de ambities van scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden op het gebied van ICT en de ondersteuning die Ict op School kan bieden om deze ambities te realiseren. Ook wil zij terugblikken op het afgelopen jaar en achterhalen wat de relevantie is van de producten en diensten van Ict op School voor het huidige ICT-gebruik.

De resultaten van het onderzoek geven inzicht in:

- Stand van zaken ICT-gebruik in het onderwijs;
- Wensen / behoeften aan ondersteuning in de toekomst;
- Het belang van samenwerking;
- Bekendheid en imago van Ict op School;
- Gebruik en waardering van de producten en diensten (bv. de website).

Doelgroep

Het totale onderzoek heeft binnen het primair- en voortgezet onderwijs plaatsgevonden en is gehouden onder de volgende doelgroepen:

- Regionale samenwerkingsverbanden;
- Schoolbesturen;
- ICT-management;
- Docenten.

In dit rapport worden de belangrijkste resultaten weergegeven van het onderzoek onder *docenten*. Hoe wordt het computergebruik tijdens de lessen door de docenten getypeerd? Hoeveel wordt er gebruik van gemaakt; voor welke doeleinden wordt gebruik gemaakt van de computer en betrekken docenten de computer ook bij het maken van schoolopdrachten thuis?

Methode en steekproef

In totaal hebben 244 respondenten meegedaan aan het onderzoek (124 werkzaam in het primair onderwijs en 120 werkzaam in het voortgezet onderwijs) via CASI (Computer Assisted Self Interviewing). De veldwerkperiode heeft plaatsgevonden van 2 tot en met 10 oktober 2006.

Voor een beschrijving van de gebruikte methode en steekproef verwijzen wij naar de onderzoeksverantwoording in de bijlagen. In de bijlage vindt u tevens de gebruikte vragenlijst en de tabellen van dit onderzoek.

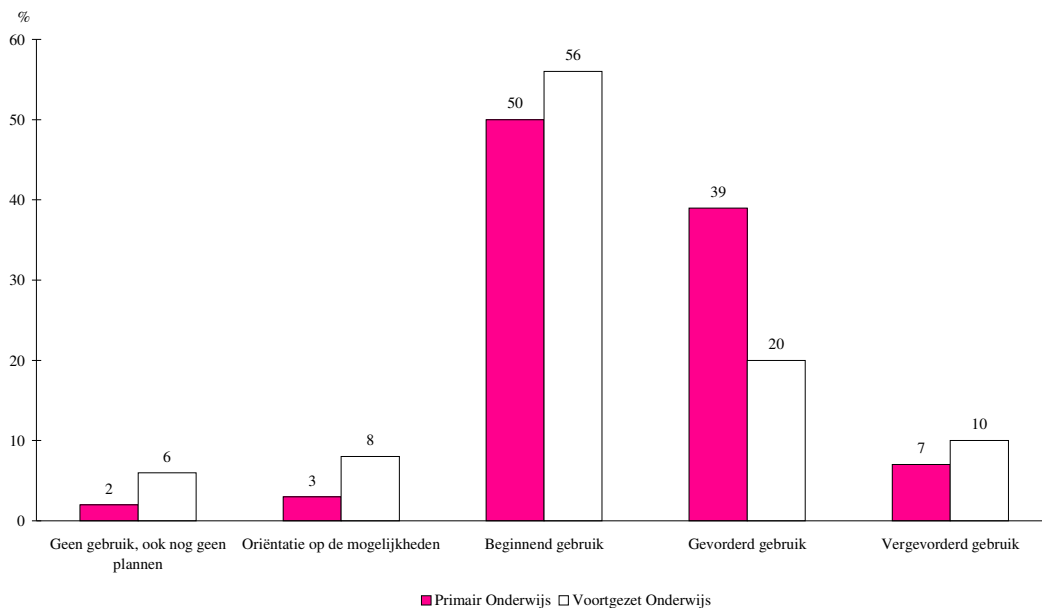
1 Gebruik computers stijgt gestaag

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van ICT-gebruik in de lessen. Hoe vaak zetten docenten computers in bij het geven van onderwijs en hoe vaak geven zij leerlingen opdrachten mee naar huis die zij met behulp van computers moeten uitvoeren?

1.1 Nadruk op beginnend gebruik

Aan de docenten is gevraagd aan te geven hoe zij het computergebruik in hun lessen typeren. Het computergebruik is onderscheiden in vijf typering. De helft van de docenten in het basisonderwijs typeert het computergebruik als beginnend (50%). In het voortgezet onderwijs geeft 56% van de docenten het computergebruik deze typering. Verder geven in het primair onderwijs vier op de tien docenten aan dat het computergebruik zich in een gevorderd stadium bevindt en 7% vindt het computergebruik vergevorderd. In het voortgezet onderwijs liggen deze percentages op 20% (gevorderd) en 10% (vergevorderd).

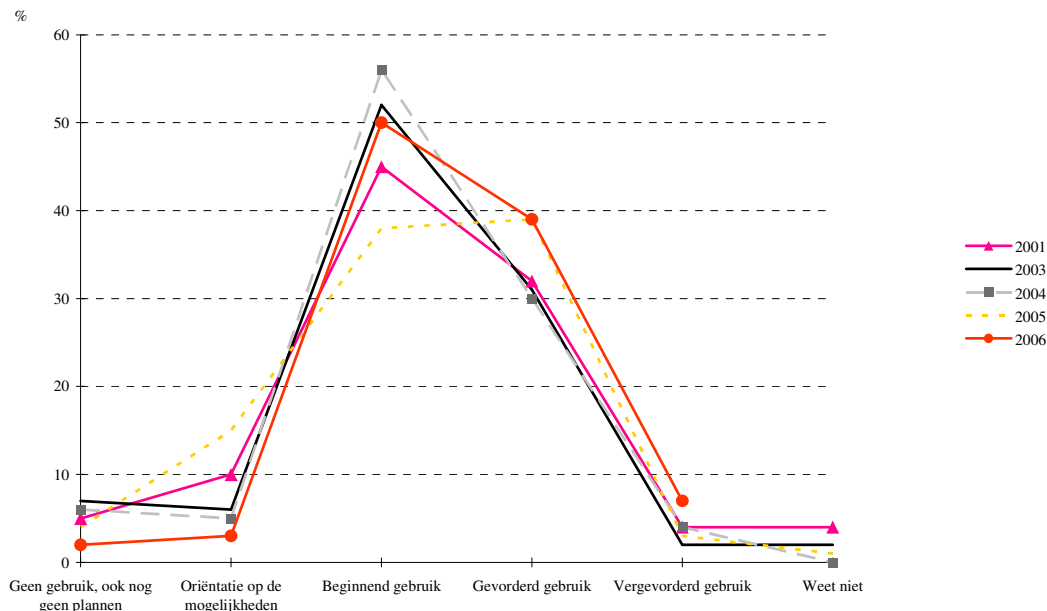
1 | Typering van het computergebruik voor onderwijsdoeleinden

Bron: TNS NIPO, 2006

Net als bij de vorige meting geeft slechts een klein deel van de docenten aan niet van plan te zijn om de computer in het onderwijs te betrekken. Vorig jaar gebruikte 4% van de docenten in het primair onderwijs geen computers voor onderwijsdoeleinden en had ook nog geen plannen dit in de toekomst te gaan doen. In 2006 is dit percentage gehalveerd (2%). In het voortgezet onderwijs maakt 6% van de docenten geen gebruik te maken van computers in de lessen en is dit ook niet van plan.

2 | *Typering van het computergebruik voor onderwijsdoeleinden bij het primair onderwijs door de jaren heen*

Bron: TNS NIPO, 2006

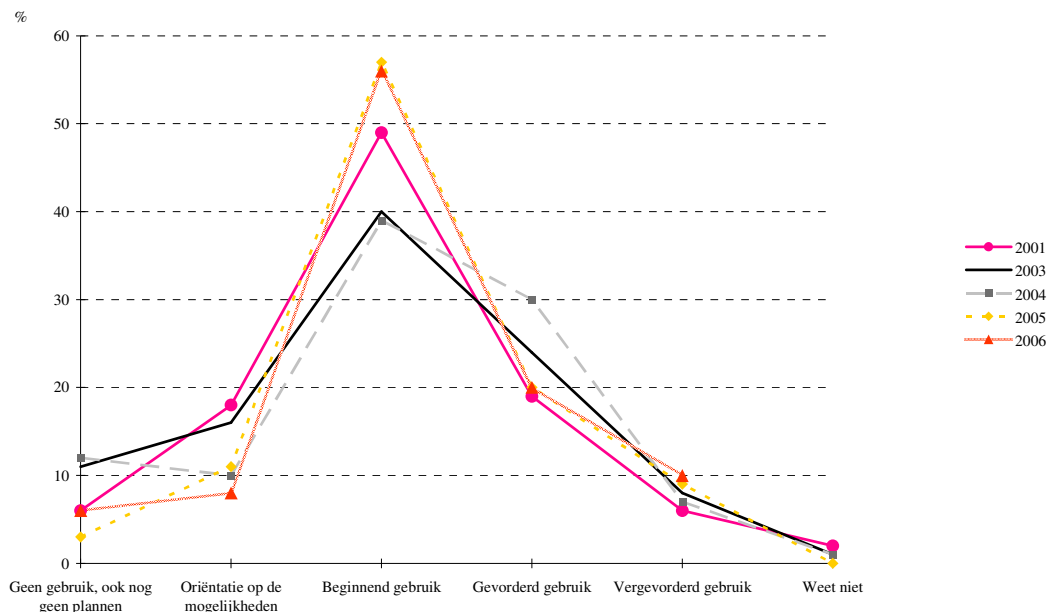
Ten opzichte van de vorige meting zien we in het primair onderwijs voornamelijk verschillen bij de oriëntatiefase en de beginnende fase. Vorig jaar gaf 15% van de docenten aan dat zij zich nog oriënteerden op de mogelijkheden. Nu zit 3% in deze fase. Het relatief hoge percentage docenten dat aangaf in de oriëntatiefase zat, is waarschijnlijk de oorzaak van het relatief lage percentage bij beginnend gebruik (vorig jaar 38%). Dit jaar ligt dit percentage weer op 50%, wat in lijn is met de percentages van vóór 2005.

3 | *Tabel typering computergebruik primair onderwijs door de jaren heen*

	2001	2003	2004	2005	2006
Geen gebruik, ook nog geen plannen	5	7	6	4	2
Oriëntatie op de mogelijkheden	10	6	5	15	3
Beginnend gebruik	45	52	56	38	50
Gevorderd gebruik	32	31	30	39	39
Vergevorderd gebruik	4	2	4	3	7
Weet niet	4	2	-	1	-

Bron: TNS NIPO, 2006

4 | *Typering van het computergebruik voor onderwijsdoeleinden bij het voortgezet onderwijs door de jaren heen*

Bron: TNS NIPO, 2006

Bovenstaande grafiek en onderstaande tabel laten de typering van het computergebruik door docenten in het voortgezet onderwijs zien vanaf 2001 tot nu. De resultaten van 2006 zijn zeer vergelijkbaar met die van 2005. Sinds 2001 is het percentage docenten dat aangeeft zich in de oriëntatiefase te bevinden, sterk afgenomen. Het beginnend gebruik is sinds 2001 eerst teruggelopen, maar sinds 2004 weer sterk gestegen (van 39% in 2004 naar 56% in 2005).

5 | *Tabel typering computergebruik voortgezet onderwijs door de jaren heen*

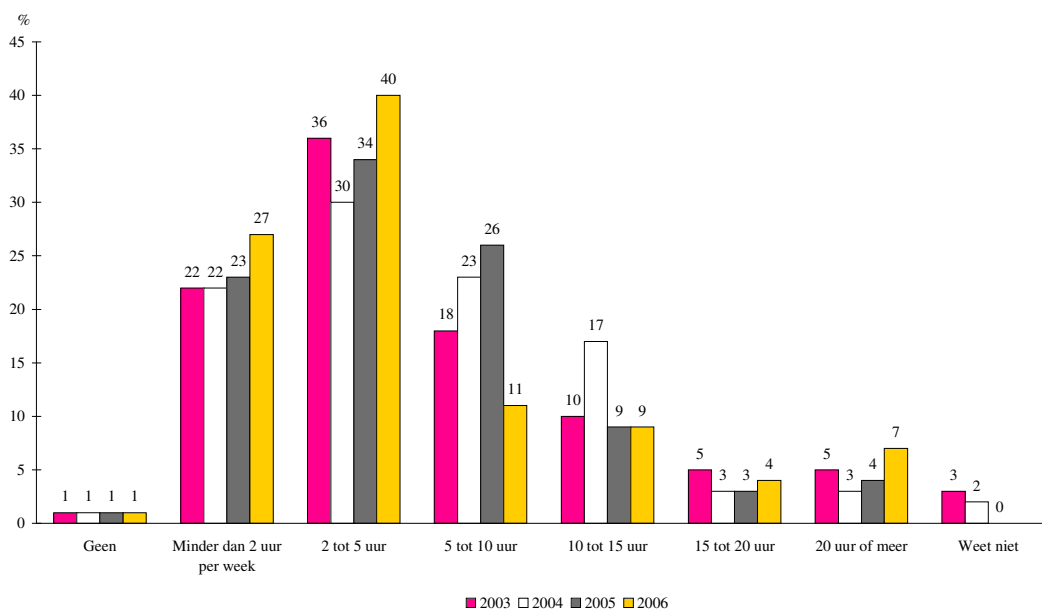
	2001	2003	2004	2005	2006
Geen gebruik, ook nog geen plannen	6	11	12	3	6
Oriëntatie op de mogelijkheden	18	16	10	11	8
Beginnend gebruik	49	40	39	57	56
Gevorderd gebruik	19	24	30	20	20
Vergevorderd gebruik	6	8	7	9	10
Weet niet	2	1	1	-	-

Bron: TNS NIPO, 2006

1.2 Meeste docenten gebruiken computer voor onderwijs maximaal 5 uur per week

In het primair onderwijs geeft het grootste deel van de docenten aan tot vijf uur per week computers in te zetten bij het geven van onderwijs (27% minder dan 2 uur, 40% 2 tot 5 uur). Een op de tien docenten gebruikt de computers 5 tot 10 uur per week in de lessen (11%). Een op de vijf docenten maakt per week minimaal 10 uur gebruik van computer bij het lesgeven (20%).

6 | Intensiteit van computergebruik door leraren bij het geven van primair onderwijs

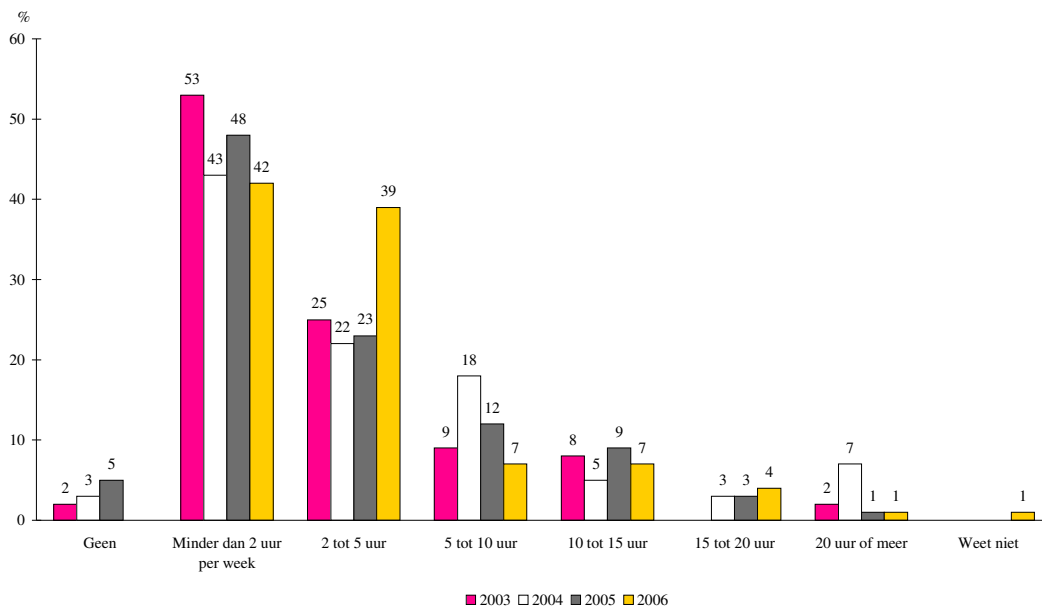

Bron: TNS NIPO, 2006

In de resultaten van 2006 valt vooral op dat veel minder docenten dit jaar aangeven 5 tot 10 uur per week gebruik te maken van computers bij het lesgeven. Dit percentage is de afgelopen jaren gestegen van 18% naar 24%. Dit jaar is het meer dan gehalveerd tot 11%. Het lijkt erop dat steeds meer docenten weinig gebruik maken van computers bij het geven van onderwijs: de percentages bij 'minder dan 2 uur' en bij '2 tot 5 uur' stijgen gestaag.

In het voortgezet onderwijs maken ruim acht op de tien docenten maximaal vijf uur per week gebruik van computers bij het geven van onderwijs (81%). Ruim de helft hiervan gebruikt de computers bij het lesgeven zelfs minder dan twee uur per week (42%). Het percentage docenten dat aangeeft 5 tot 10 uur gebruik te maken van computers voor onderwijs ligt op 7%, net als het percentage voor 10 tot 15 uur. Het percentage docenten dat minstens 10 uur per week gebruik maakt van computers voor het geven van onderwijs ligt in het voortgezet onderwijs op 12%. In het primair onderwijs is dit 20%.

7 | Intensiteit van computergebruik door leraren bij het geven van voortgezet onderwijs

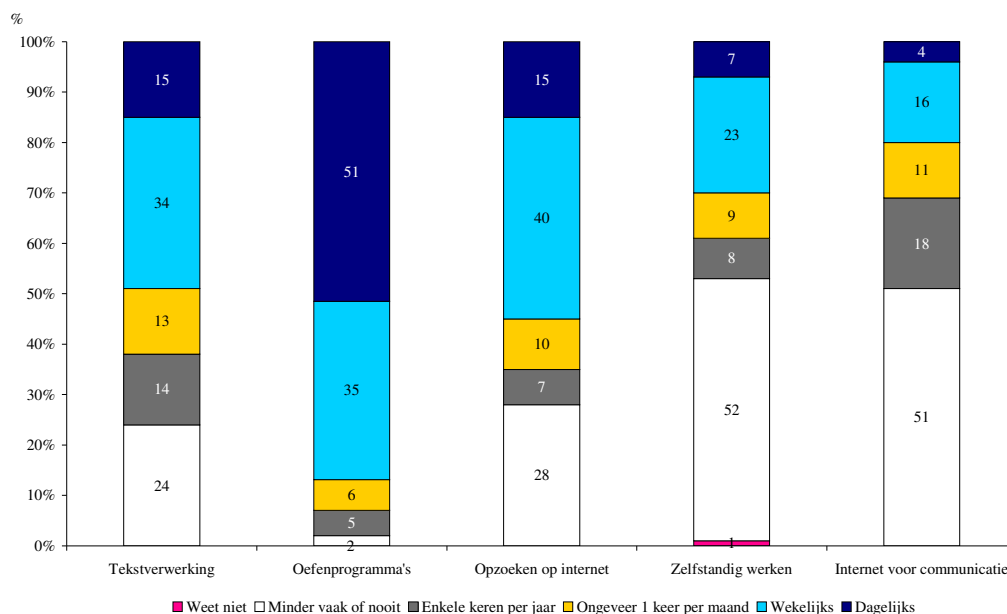
Bron: TNS NIPO, 2006

Wanneer we kijken naar de afgelopen vier metingen, dan valt op dat beduidend meer docenten dit jaar aangaven 2 tot 5 uur gebruik te maken van computers voor het geven van onderwijs. Waar dit percentage de laatste jaren stabiel leek te liggen rond de 23%, is dit nu 39%. Verder lijkt het percentage van 5 tot 10 uur af te nemen sinds 2004.

1.3 Oefenprogramma meest gebruikte toepassing computers op school

In het primair onderwijs worden computers verreweg het meest ingezet voor het oefenen van de leerstof. De helft van de docenten (51%) geeft aan dagelijks gebruik te maken van computers voor oefenprogramma's, nog eens 35% doet dit wekelijks. Op de tweede plaats volgt het opzoeken van internet (15% dagelijks, 40% wekelijks). De helft van de docenten geeft aan minimaal wekelijks gebruik te maken van computers voor tekstverwerking (15% dagelijks, 34% wekelijks). De computers worden het minst gebruikt voor zelfstandig werken (7% dagelijks, 23% wekelijks) en voor communicatie (4% dagelijks, 16% wekelijks).

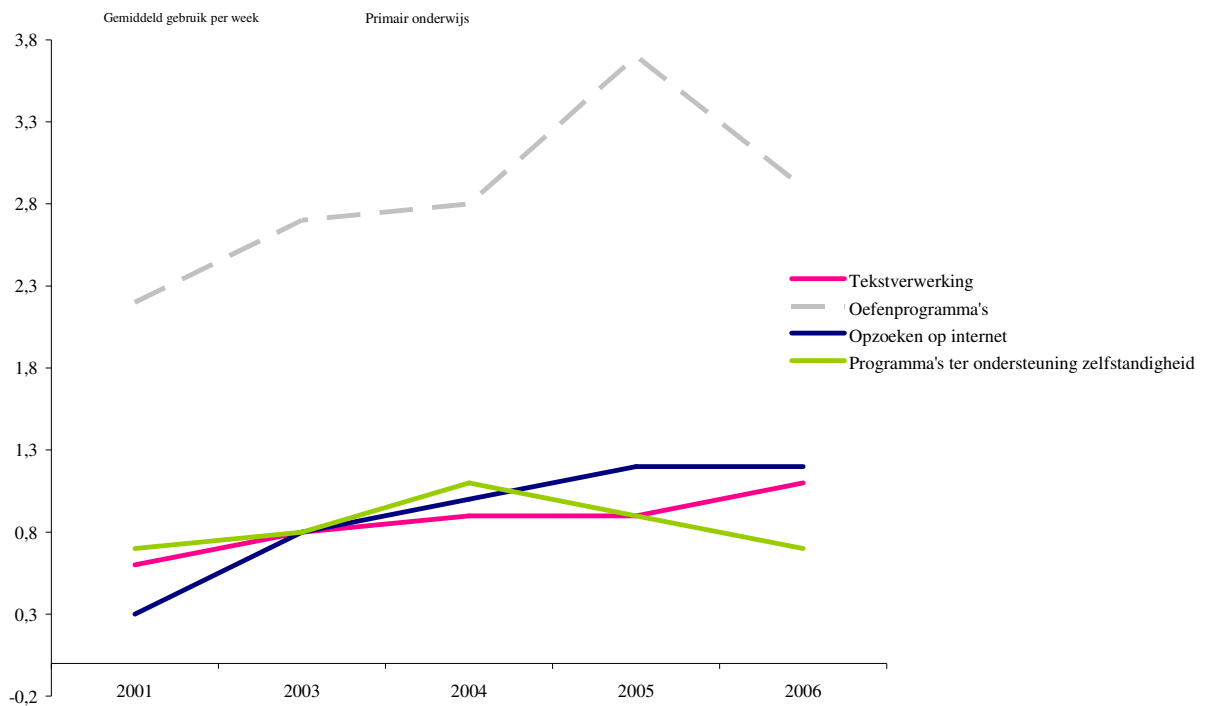
8 | Hoe vaak wordt in het basisonderwijs gebruik gemaakt van de computer voor...

Bron: TNS NIPO, 2006

Als we de gegevens over het gebruik van de verschillende toepassingen van de vier metingen van de afgelopen jaren in één grafiek zetten, blijkt dat het gebruik van oefenprogramma's duidelijk boven de rest uitsteekt. Het lijkt er op of het gebruik van programma's ter ondersteuning van de zelfstandigheid wat afneemt sinds 2004.

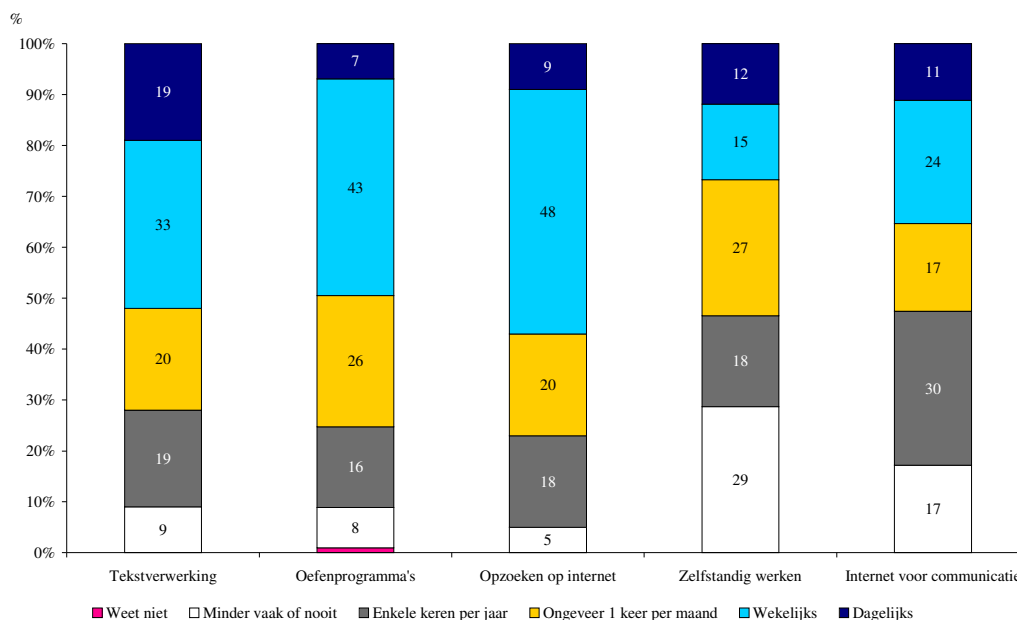
9 | Gebruik van verschillende toepassingen door de tijd heen in het primair onderwijs

Bron: TNS NIPO, 2006

We zagen dat het dagelijks gebruik in het basisonderwijs met name is gericht op oefenprogramma's. In het voortgezet onderwijs zijn de verschillen in dergelijk gebruik minder groot. Als we kijken naar het percentage docenten dat dagelijks gebruik maakt van computers voor bepaalde toepassingen, dan worden de computers het meest ingezet voor tekstverwerking (19%). Eenderde van de docenten (33%) geeft aan deze toepassing wekelijks te gebruiken, waarmee de helft van de docenten (52%) minimaal wekelijks gebruik maakt van computers in de klas voor tekstverwerking. Iets meer dan de helft van de docenten in het voortgezet onderwijs geeft aan minimaal wekelijks gebruik te maken van computers voor het opzoeken op internet (48% wekelijks, 9% dagelijks).

10 | *Hoe vaak wordt in het voortgezet onderwijs gebruik gemaakt van de computer voor...*

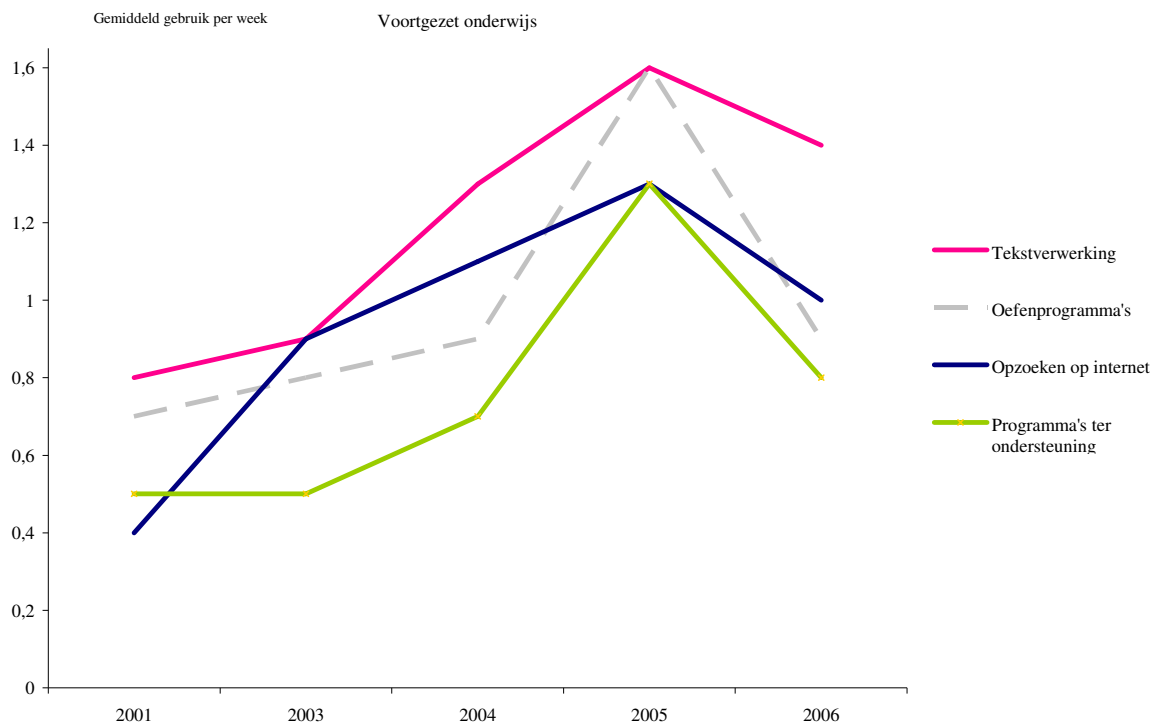

Bron: TNS NIPO, 2006

Wanneer we de resultaten van het voortgezet onderwijs vergelijken met die van het primair onderwijs, dan valt vooral op dat de docenten in het voortgezet onderwijs in het algemeen meer gebruik maken van computers voor deze toepassingen dan hun collega's in het primair onderwijs. In het voortgezet onderwijs liggen de percentages bij 'minder vaak of nooit' beduidend lager dan in het primair onderwijs. Dit geldt alleen niet voor de oefenprogramma's.

Wanneer we de resultaten van de het gemiddeld gebruik per week in één grafiek plaatsen, dan is te zien dat in 2006 gemiddeld anderhalf keer per week gebruik gemaakt wordt van tekstverwerking. De overige drie toepassingen worden ongeveer een keer per week gebruikt. De grafiek laat zien dat het gebruik van alle vier de toepassingen de afgelopen jaren is toegenomen.

11 | Gebruik van verschillende toepassingen door de tijd heen in het voortgezet onderwijs

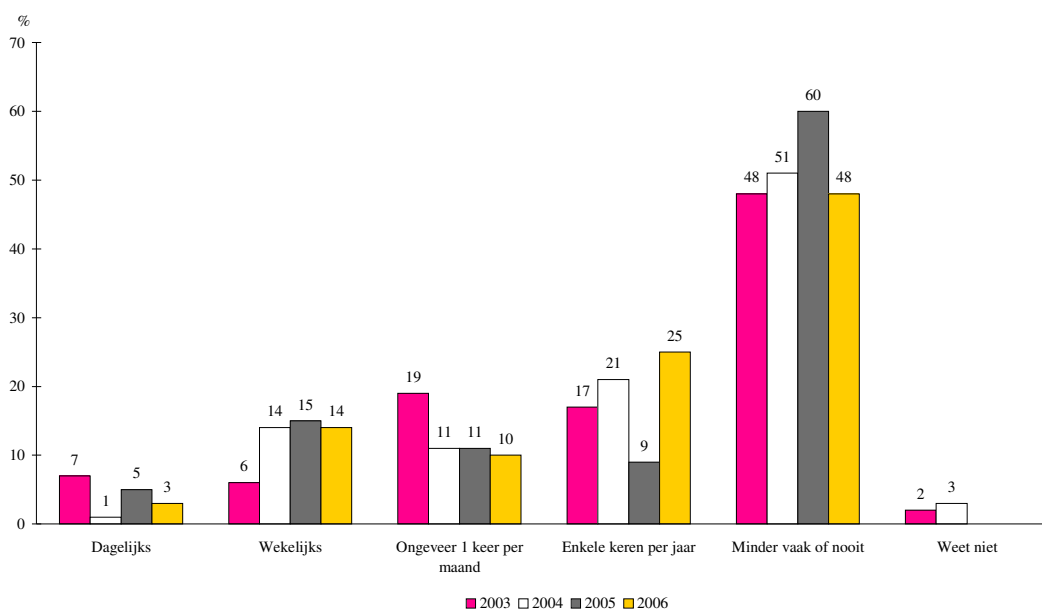
Bron: TNS NIPO, 2006

1.4 Kwart docenten primair onderwijs en driekwart in voortgezet onderwijs geeft regelmatig computeropdrachten mee naar huis

In het primair onderwijs geeft een op de vier docenten (27%) de leerlingen minimaal een keer per maand een computeropdracht mee naar huis (10% eens per maand, 14% wekelijks, 3% dagelijks). Nog eens een kwart (25%) geeft aan dit enkele keren per jaar te doen, ongeveer de helft (48%) van de docenten doet dit zelden.

Ten opzichte van vorig jaar zijn er meer docenten in het primair onderwijs die af en toe opdrachten mee naar huis geven die de leerlingen thuis op de computer moeten uitvoeren. Vorig jaar gaf 60% aan dit bijna nooit te doen, nu is dat 48%. Dit is terug te zien in het stijgende aantal docenten die aangeven enkele keren per jaar een computeropdracht mee naar huis te geven (9% in 2005, 25% in 2006). De andere percentages zijn niet sterk veranderd ten opzichte van vorig jaar.

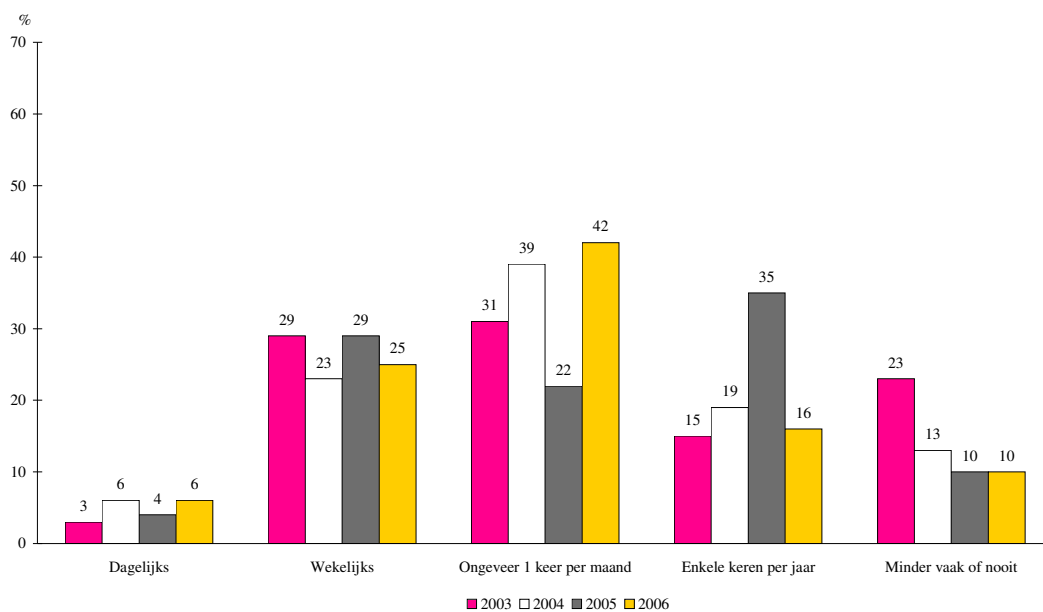
12 | Intensiteit van het computergebruik buiten de lessen – primair onderwijs

Bron: TNS NIPO, 2006

In het voortgezet onderwijs geven docenten vaker opdrachten mee naar huis die leerlingen thuis op de computer moeten uitvoeren. Bijna driekwart van de docenten geeft de leerlingen minimaal maandelijks een computeropdracht mee naar huis (42% eens per maand, 25% eens per week, 6% dagelijks). Dit is beduidend vaker dan het primair onderwijs (27% minimaal maandelijks). Een kwart van de docenten geeft aan bijna nooit opdrachten mee naar huis te geven die leerlingen op de computer moeten uitvoeren (16% enkele keren per jaar, 10% minder vaak of nooit).

13 | Intensiteit van het computergebruik buiten de lessen – voortgezet onderwijs

Bron: TNS NIPO, 2006

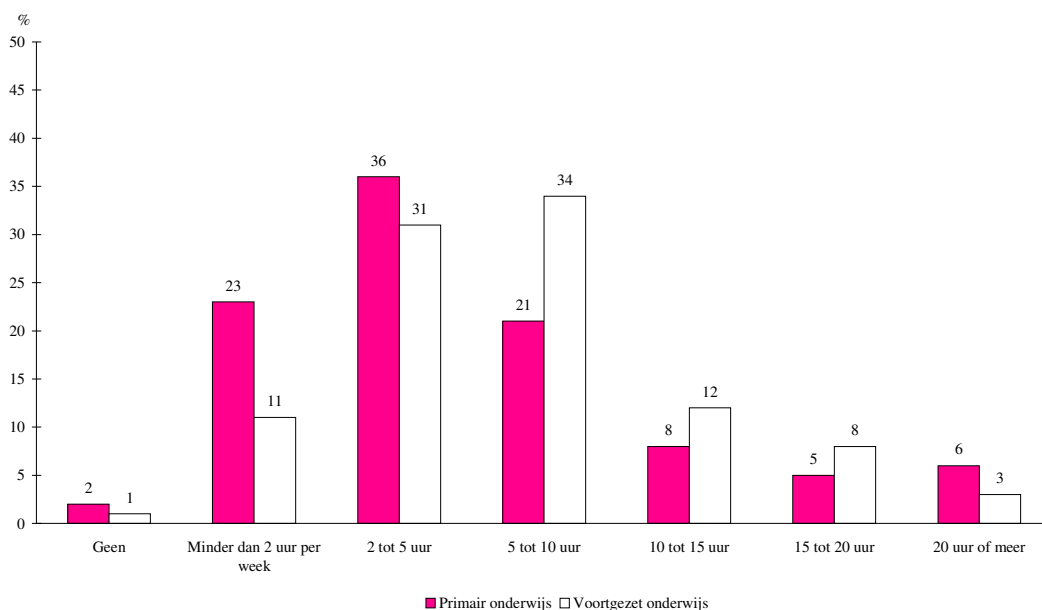
Ten opzichte van vorig jaar zijn grote verschillen zichtbaar bij de docenten die maandelijks een computeropdracht meegeven (22% in 2005, 42% in 2006) en bij de docenten die aangeven dit enkele keren per jaar te doen (35% in 2005, 16% in 2006). Dit lijkt een enorme verandering in 2006, maar gezien het verloop door de jaren heen is juist 2005 een uitzondering en laten de resultaten van 2006 het beeld van de jaren daarvoor zien.

1.5 Vrijwel alle docenten werken thuis op computer aan schoolwerkzaamheden

Bijna elke docent maakt thuis gebruik van een computer om schoolwerkzaamheden uit te voeren. In het primair onderwijs zegt slechts 2% dit niet te doen, in het voortgezet onderwijs is dat zelfs maar 1%. In het primair onderwijs gebruikt eenderde van de docenten de computer thuis tussen de 2 en de 5 uur per week (36%). Eenvijfde geeft aan 5 tot 10 uur thuis achter de computer te zitten voor schoolwerkzaamheden (20%), en 19% zegt minstens 10 uur per week schoolwerkzaamheden uit te voeren op de computer thuis.

Het grootste deel van de docenten in het voortgezet onderwijs (56%) gebruikt de computer thuis tussen de twee en de tien uur per week (31% 2 tot 5 uur, 34% 5 tot 10 uur). Een kwart van de docenten (23%) zit minstens 10 uur per week achter zijn computer thuis om schoolwerkzaamheden uit te voeren, en één op de tien docenten (11%) gebruikt zijn eigen computer voor school minder dan twee uur per week.

14 | Intensiteit van computergebruik voor schoolwerkzaamheden door leraren thuis

Bron: TNS NIPO, 2006

De docenten in het voortgezet onderwijs maken iets meer gebruik van hun computer thuis voor schoolwerkzaamheden dan hun collega's in het primair onderwijs. Dit is vooral te zien aan het verschil in percentage docenten dat aangeeft 5 tot 10 uur per week thuis op de computer voor school te werken (21% primair onderwijs, 34% voortgezet onderwijs).

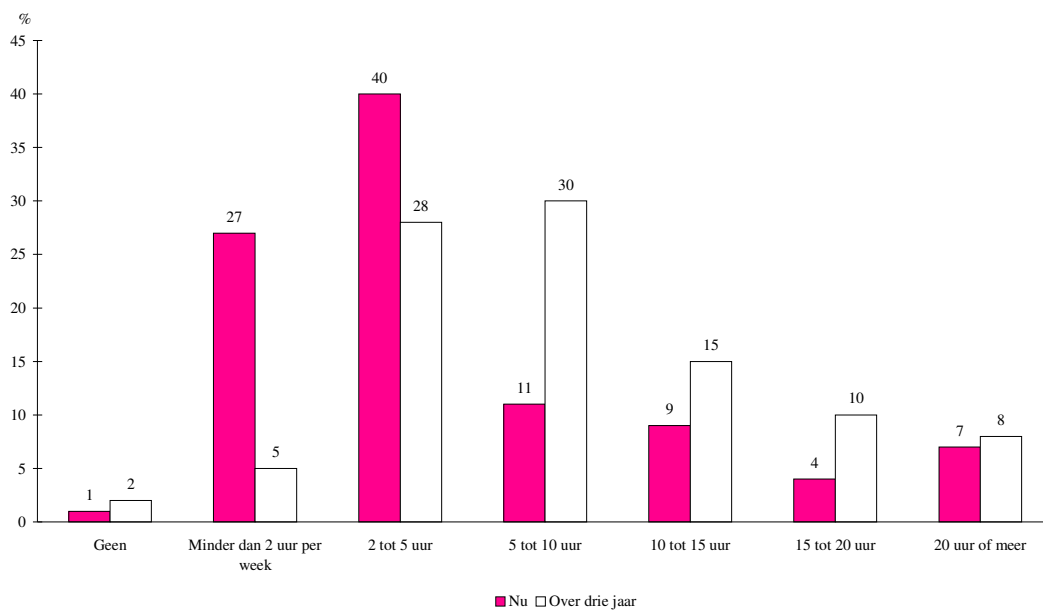
2 Ambities voor de toekomst positief

In dit hoofdstuk wordt gekeken naar de huidige situatie en de toekomst. Docenten geven aan op welk niveau het computergebruik in de toekomst zal gaan liggen, en wat hiervoor nodig is om het toekomstbeeld te realiseren.

2.1 Docenten verwachten stijging computergebruik

Momenteel maakt een op de drie docenten in het primair onderwijs meer dan 5 uur per week gebruik van computers in het onderwijs (31%). Verwacht wordt dat dit aantal over drie jaar verdubbeld zal zijn (63%). Logischerwijs verwacht men een sterke afname van het aantal docenten dat vijf uur per week of minder gebruik zal maken van computers in het onderwijs.

15 | *Huidig en toekomstig aantal uren computergebruik per week in het primair onderwijs*

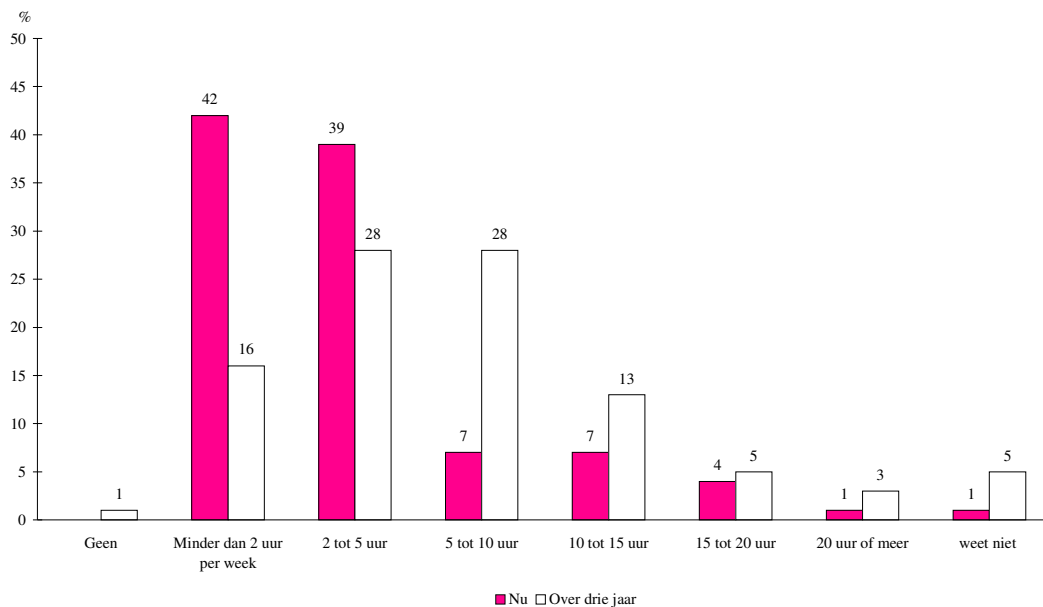

Bron: TNS NIPO, 2006

In het algemeen ligt het computergebruik bij docenten in het voortgezet onderwijs iets lager dan in het primair onderwijs. Het toekomstbeeld van de docenten in het voortgezet onderwijs is vergelijkbaar in de zin dat men een flinke stijging verwacht. Wel blijft het computergebruik in de toekomst iets lager dan dat van de docenten in het primair onderwijs.

Momenteel maakt een op de vijf docenten minimaal vijf uur per week gebruik van computers in het onderwijs (19%). Verwacht wordt dat dit aantal over drie jaar opgelopen zal zijn tot 54%. Tevens verwacht men dat het percentage docenten dat maximaal vijf uur per week gebruik maakt van computers in het onderwijs teruggelopen zal zijn van 81% naar 45%.

16 | Huidig en toekomstig aantal uren computergebruik per week in het voortgezet onderwijs

Bron: TNS NIPO, 2006

2.2 Apparatuurvoorziening belangrijkste randvoorwaarde

Bij de invoering van ICT in het onderwijs zijn vier aandachtsvelden te onderscheiden:

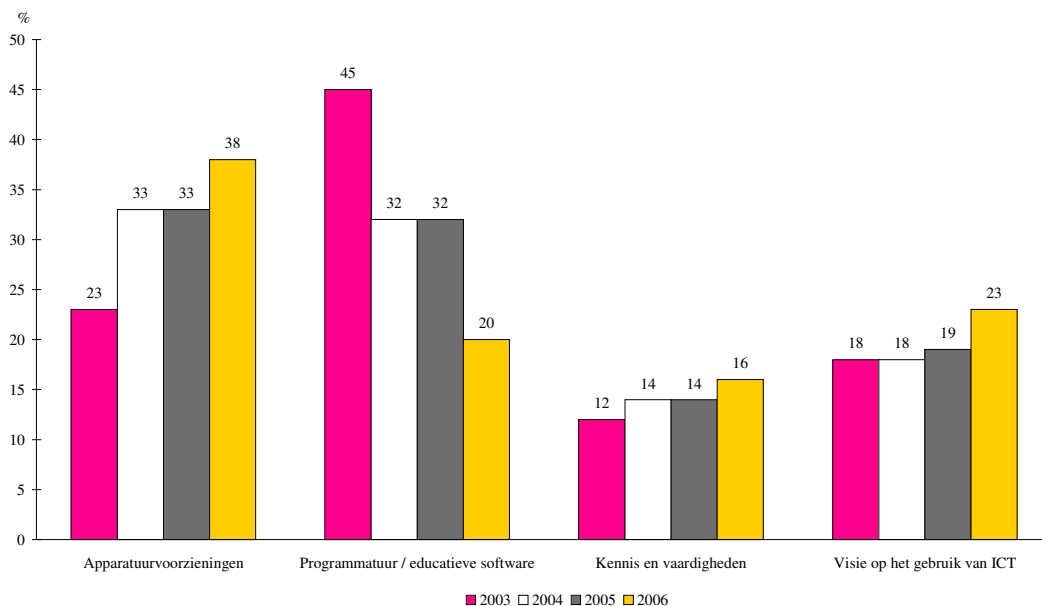
- Apparatuurvoorzieningen;
- Programmatuur (educatieve software);
- Kennis en vaardigheden;
- Visie op het gebruik van ICT (beleid / onderwijsopvattingen).

Aan de docenten in zowel het primair als in het voortgezet onderwijs is gevraagd welke van deze aandachtsvelden de hoogste prioriteit zouden moeten krijgen om in de toekomst optimaal gebruik te kunnen maken van computers bij het lesgeven.

2.2.1 Apparatuurvoorzieningen het belangrijkste in primair onderwijs, belang programmatuur neemt verder af

Om in de toekomst goed gebruik te kunnen maken van computers, zou er volgens de docenten van het primair onderwijs op dit moment vooral aandacht moeten worden geschonken aan apparatuurvoorzieningen (38%) en aan visie op het gebruik van ICT (23%). Programmatuur zoals educatieve software wordt door een vijfde (20%) van de docenten in het primair onderwijs genoemd als prioriteit, 16% noemt kennis en vaardigheden als aandachtsgebied dat de hoogste prioriteit verdient.

17 | Welke aandachtsgebieden zouden de hoogste prioriteit moeten krijgen in het primair onderwijs?

Bron: TNS NIPO, 2006

Wanneer we kijken naar de afgelopen vier metingen, dan zien we een duidelijke stijging bij apparatuurvoorzieningen: sinds 2003 hebben steeds meer docenten dit aandachtsveld aangegeven als hoogste prioriteit (23% in 2003, 38% in 2006). Een duidelijke afname is zichtbaar bij programmatuur (45% in 2003, 20% in 2006). Het aantal docenten dat aangeeft dat kennis en vaardigheden en visie op het gebruik van ICT de hoogste prioriteit moeten krijgen, stijgt gestaag.

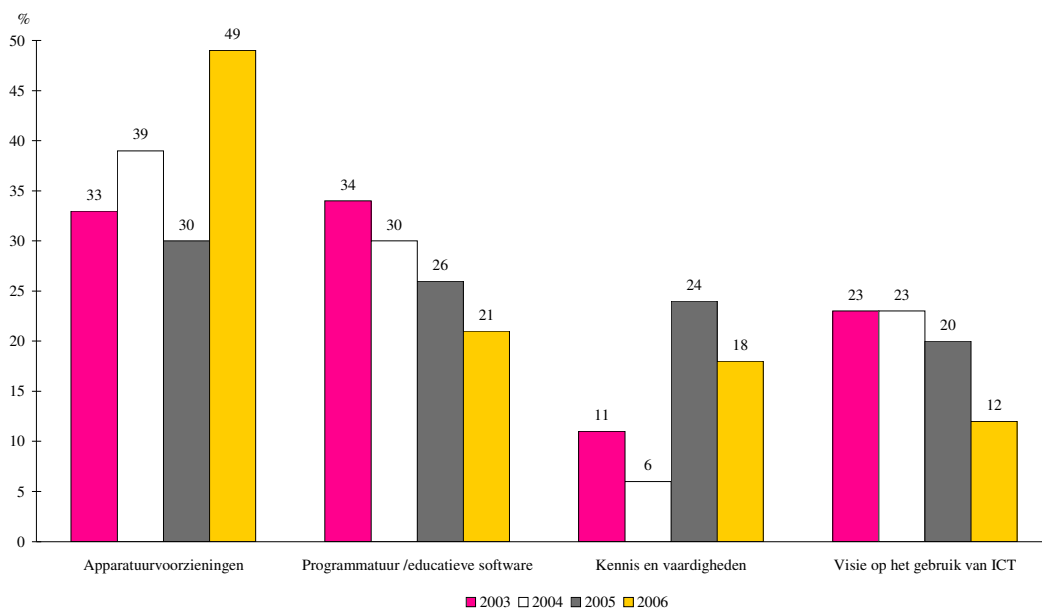
2.2.2 Toenemend belang apparatuurvoorzieningen ten koste van alle aandachtsvelden

In het voortgezet onderwijs geven de docenten aan met name prioriteit te willen geven aan apparatuurvoorzieningen (49%). Op de tweede plaats volgt programmatuur (21%). Kennis en vaardigheden wordt door 18% van de docenten in het voortgezet onderwijs als hoogste prioriteit genoemd, ruim een op de tien (12%) vindt dat visie op het gebruik van ICT de hoogste prioriteit verdient.

Wanneer we kijken naar de afgelopen vier metingen, zien we een duidelijke afname bij programmatuur (van 34% naar 21%) en bij visie op het gebruik van ICT (van 23% naar 12%). Kennis en vaardigheden schommelt tussen de 6% en 24%.

Apparatuurvoorzieningen als hoogste prioriteit lag voorgaande jaren altijd tussen de 30% en 40%, maar is nu de grote uitschieter met 49%. Het toegenomen belang van apparatuurvoorzieningen lijkt ten koste gegaan te zijn van alle andere aandachtsgebieden.

18 | Welke aandachtsgebieden zouden de hoogste prioriteit moeten krijgen in het voortgezet onderwijs?

Bron: TNS NIPO, 2006

2.3 Stimuleren van gebruik computers in de klas nog steeds hoogste prioriteit

In het primair onderwijs leggen de docenten de hoogste prioriteit bij het stimuleren van gebruik van computers in de klas (51%). Op de tweede plaats volgt gebruik van ICT voor kwaliteitsverbetering van onderwijs (35%). Eenderde van de docenten noemt andere infrastructurele voorzieningen als hoogste prioriteit voor de komende twaalf maanden. Dit is een flinke stijging ten opzichte van vorig jaar (18% in 2005, 30% in 2006). De internetaansluiting krijgt net als in voorgaande jaren van slechts een klein deel van de docenten in het primair onderwijs de hoogste prioriteit toebedeeld (5%).

Wanneer we kijken naar de afgelopen vier metingen, dan zien we dat het stimuleren van gebruik van computers in de klas altijd door het grootste deel van de docenten als hoogste prioriteit werd gezien (met uitzondering van 2004, toen kwam het op de tweede plaats). Verder valt op dat het gebruik van ICT voor kwaliteitsverbetering van 2003 tot 2005 sterk daalde in prioriteit. Nu is het aantal docenten dat deze activiteit als hoogste prioriteit noemt, weer flink gestegen (35%).

19 | Activiteiten binnen de school met hoogste prioriteit voor de komende 12 maanden – primair onderwijs

	2003 (n=97)	2004 (n=108)	2005 (n=100)	2006 (n=124)
	%	%	%	%
Stimuleren van gebruik van computers in de klas	50	31*	42	51
Gebruik van ICT voor kwaliteitsverbetering van onderwijs	55	39*	18*	35*
Andere infrastructurele voorzieningen, zoals interne netwerken, apparatuur, programmatuur	31	25	18	30*
Gebruik van ICT voor achterstandsleerlingen	29	23	23	27
Scholing van leraren	36	28	17	26
Samen met andere scholen ICT-kennis ontwikkelen en uitwisselen	15	13	13	10
Gebruik van ICT voor communicatie met ouders en leerlingen thuis	9	10	9	11
Internetaansluiting	9	8	13	5*

* Percentage is significant hoger of lager dan in vorige meting

Bron: TNS NIPO, 2006

Ook in het voortgezet onderwijs leggen de meeste docenten de hoogste prioriteit bij het stimuleren van gebruik van computers in de klas (35%). Hiernaast wordt veel prioriteit gelegd bij andere infrastructurele voorzieningen zoals interne netwerken, apparatuur en programmatuur (29%). Net als hun collega's in het primair onderwijs, geven ook weinig docenten in het voortgezet onderwijs hoge prioriteit aan de internetaansluiting (4%).

20 | Activiteiten binnen de school met hoogste prioriteit voor de komende 12 maanden – voortgezet onderwijs

	2003 (n=121)	2004 (n=129)	2005 (n=100)	2006 (n=120)
	%	%	%	%
Stimuleren van gebruik van computers in de klas	40	40	44	35
Andere infrastructurele voorzieningen, zoals interne netwerken, apparatuur, programmatuur	31	32	36	29
Gebruik van ICT voor kwaliteitsverbetering van onderwijs	33	39	26	27
Scholing van leraren	19	27	28	25
Gebruik van ICT voor communicatie met ouders en leerlingen thuis	9	13	14	23
Gebruik van ICT voor achterstandsleerlingen	15	15	15	9
Samen met andere scholen ICT-kennis ontwikkelen en uitwisselen	5	14*	9	7
Internetaansluiting	15	4*	6	4

* Percentage is significant hoger of lager dan in vorige meting

Bron: TNS NIPO, 2006

Wanneer we kijken naar de afgelopen vier metingen, zien we een vrij constant beeld. Het stimuleren van gebruik van computers in de klas krijgt ieder jaar van de meeste docenten de hoogste prioriteit (35 tot 44%). Plaats twee en drie in dit prioriteitenlijstje worden bijna ieder jaar ingevuld door andere infrastructurele voorzieningen en gebruik van ICT voor kwaliteitsverbetering van onderwijs.

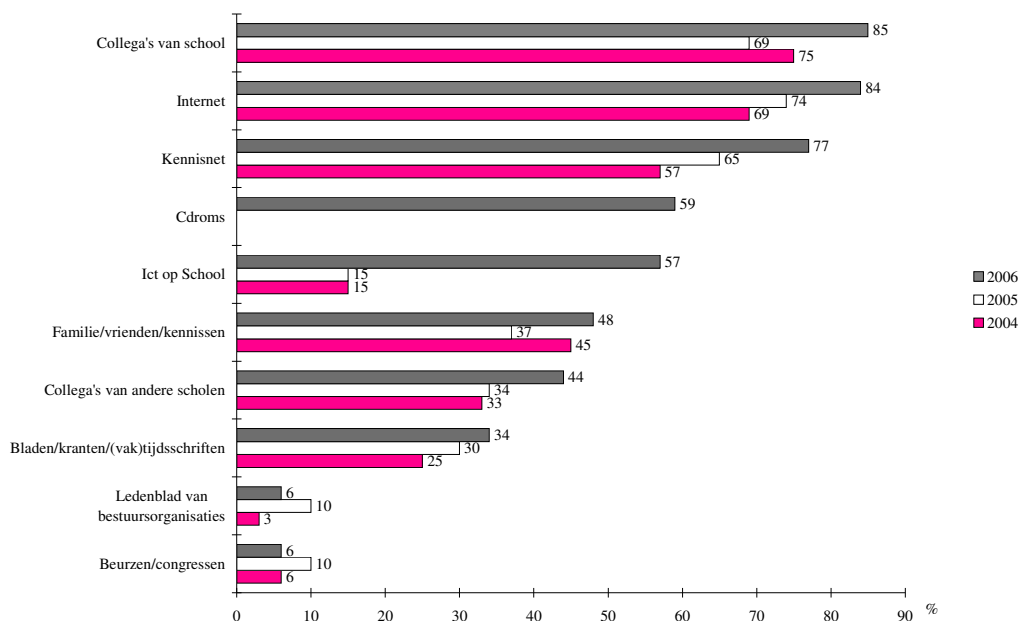
3 Internet en collega's belangrijke informatiebronnen voor ICT in het onderwijs

Bij het gebruik van ICT worden verschillende informatiebronnen gebruikt om de toepassingen tijdens de lessen te optimaliseren. In dit hoofdstuk wordt bekeken welke informatiebronnen in het primair onderwijs en voortgezet onderwijs het meest worden geraadpleegd.

3.1 Collega's van school belangrijkste informatiebron primair onderwijs

In het primair onderwijs is internet dit jaar voor het eerst niet de belangrijkste informatiebron op het gebied van ICT in het onderwijs. In 2006 geven de meeste docenten aan dat hun collega's op school hen de meeste informatie verschaffen (85%). Vlak achter de collega's volgt internet, met 84%. Kennisnet komt op de derde plaats (77%), gevolgd door CDroms, dit jaar voor het eerst meegenomen in de meting (59%).

21 | Gebruik van informatiebronnen op het gebied van ICT in het primair onderwijs

Bron: TNS NIPO, 2006

Bovenstaande grafiek geeft de resultaten van de afgelopen drie metingen. Onderstaande tabel geeft een overzicht van alle metingen sinds 2001. Opgemerkt moet worden dat deze vraag in 2002 niet is opgenomen in het onderzoek. Wanneer we kijken naar de afgelopen vijf metingen, dan zien we over het algemeen toenemende belangen bij informatiebronnen als internet, Kennisnet en Ict op School. Het ledenblad van bestuursorganisaties en beurzen en congressen zijn volgens de docenten in het primair onderwijs doorgaans de minst belangrijke informatiebronnen.

22 | *Tabel belangrijkste informatiebronnen primair onderwijs*

	2001	2003	2004	2005	2006
Collega's van school	78	78	75	69	85
Internet	61	59	69	74	84
Kennisnet	23	72	57	65	77
Cdroms	-	-	-	-	59
Ict op School	-	17	15	15	57
Familie/vrienden/kennissen	52	37	45	37	48
Collega's van andere scholen	41	32	33	34	44
Bladen/kranten/(vak)tijdsschriften	41	37	25	30	34
Beurzen/congressen	13	11	6	10	6
Ledenblad van bestuursorganisaties	-	7	3	10	6

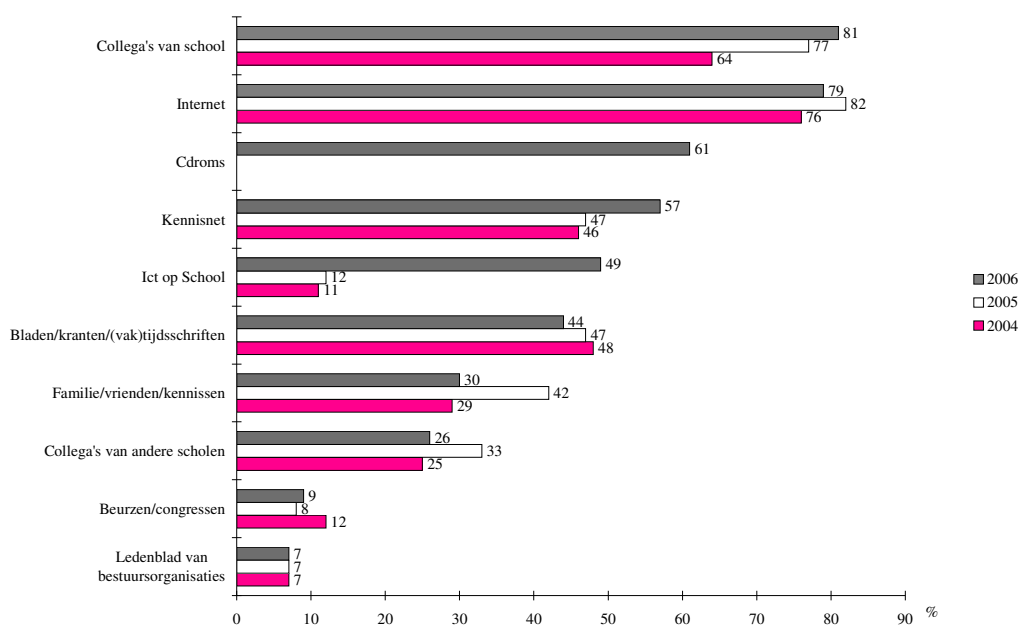
Bron: TNS NIPO, 2006

3.2 Belangen Kennisnet en Ict op School als informatiebron stijgen

In het voortgezet onderwijs noemen ruim acht op de tien docenten hun collega's op school als belangrijkste informatiebron op het gebied van ICT (81%). Op de tweede plaats komt internet (79%), gevolgd door CDroms (61%, voor het eerst meegenomen in de vragenlijst). Kennisnet en Ict op School volgen op plaats vier en vijf, met respectievelijk 57% en 49%. Ict op School is de grootste stijger wat betreft haar functie als informatiebron: in 2004 en 2005 nog 11% en 12%, nu geeft de helft van de docenten aan dat Ict op School een belangrijke informatiebron is.

Net als bij het primair onderwijs geven weinig docenten in het voortgezet onderwijs aan dat beurzen en congressen (9%) en het ledenblad van bestuursorganisaties (7%) belangrijke informatiebronnen zijn.

23 | Gebruik van informatiebronnen op het gebied van ICT in het voortgezet onderwijs

Bron: TNS NIPO, 2006

Wanneer we kijken naar de afgelopen vijf metingen, zien we dat internet en collega's van school altijd de belangrijkste informatiebronnen zijn geweest. Het ledenblad van bestuursorganisaties is altijd door weinig docenten in het voortgezet onderwijs genoemd als informatiebron. De procentuele toenames van Kennisnet als belangrijke informatiebron (van 20% in 2002 naar 57% in 2006) en die van Ict op School (van 11% in 2003 naar 49% in 2006) zijn spectaculair.

24 | *Tabel belangrijkste informatiebronnen voortgezet onderwijs*

	2001	2003	2004	2005	2006
Collega's van school	81	70	64	77	81
Internet	74	70	76	82	79
Cdroms	-	-	-	-	61
Kennisnet	20	46	46	47	57
Ict op School	-	11	11	12	49
Bladen/kranten/(vak)tijdschriften	51	36	48	47	44
Familie/vrienden/kennissen	43	33	29	42	30
Collega's van andere scholen	29	22	25	33	26
Beurzen/congressen	16	12	12	8	9
Ledenblad van bestuursorganisaties	-	6	7	7	7

Bron: TNS NIPO, 2006

4 ICT-voorzieningen niet altijd toereikend, eigen kennis docenten goed

Het grootste deel van de docenten maken op verschillende manieren gebruik van ICT ter ondersteuning van de lessen. In dit hoofdstuk wordt gekeken naar de redenen van de kleine groep docenten die *geen* gebruik maakt van de computer in het onderwijs. Tevens komen belemmeringen aan bod die andere docenten ervaren bij het werken met computers.

4.1 Redenen om (nog) geen gebruik te maken van ICT in de klas

In hoofdstuk twee bleek dat een klein deel van de docenten geen gebruik maakt van computers ter ondersteuning van de lessen en dit ook niet van plan is. Daarnaast bleek een klein deel het computergebruik in de klas te typeren als 'oriëntatie op de mogelijkheden'.

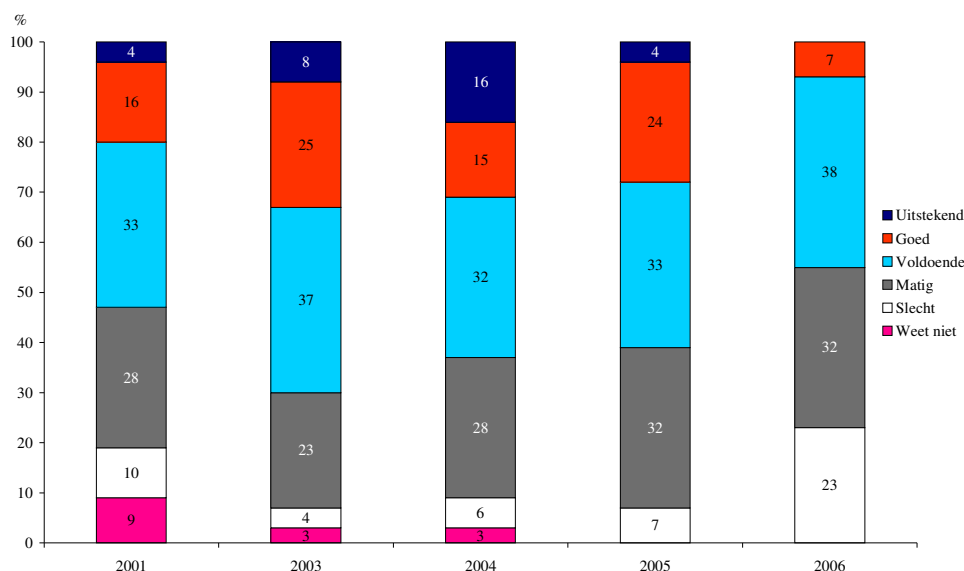
De belangrijkste reden voor docenten in het basisonderwijs om (nog) geen gebruik te maken van computers tijdens de lessen is het feit dat men lesgeeft in een vakgebied waar het gebruik van computers niet past. Ook worden verouderde computers genoemd als reden om geen gebruik te maken van de computers.

De docenten in het voortgezet onderwijs die (nog) geen gebruik maken van computers tijdens de lessen geven vooral aan dat dit komt door tijdgebrek. Ook zijn er volgens hen te weinig computers om ze in te zetten bij de lessen. Tevens wordt aangegeven dat men een vak doceert uit een vakgebied waar doorgaans geen computers gebruikt worden.

4.2 ICT-voorzieningen blijven met name in VO voor verbetering vatbaar

In het primair onderwijs vinden ruim vier op de vijf docenten de ICT-voorzieningen op hun school toereikend voor hun functioneren als leraar (45%). Vorig jaar lag dit percentage significant hoger, op 61%. De verandering ten opzichte van vorig jaar is te verklaren door het grotere aantal docenten dat de ICT-voorzieningen *slecht* toereikend vindt (7% in 2005, 23% in 2006) en het lage percentage docenten dat de voorzieningen *goed* toereikend vindt (vorig jaar nog 24%, nu 7%). Dit jaar zijn er voor het eerst sinds vijf metingen geen docenten die de ICT-voorzieningen uitstekend toereikend vinden voor hun functioneren als leraar.

25 | *In hoeverre vindt u de ICT-voorzieningen op uw school toereikend voor uw functioneren als leraar? – primair onderwijs*

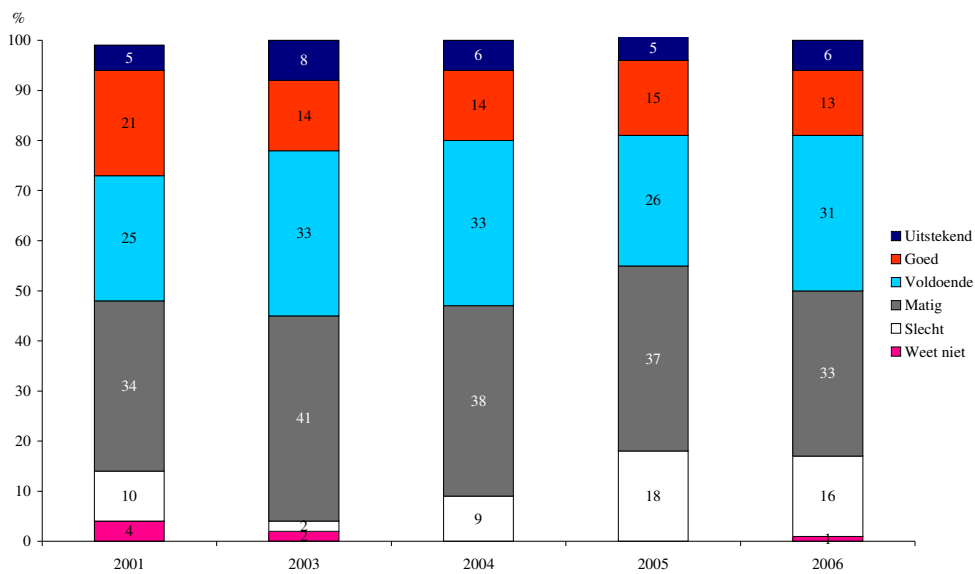

Bron: TNS NIPO, 2006

Wanneer we kijken naar alle metingen van de afgelopen jaren, dan zien we dat 2006 op het gebied van toereikendheid van ICT-voorzieningen een minder goed jaar is dan alle voorgaande jaren. Het percentage dat een voldoende geeft, ligt ieder jaar tussen de 32% en 38%. Ook het aantal docenten dat de voorzieningen matig vindt, schommelt niet veel. Dit jaar zijn er echter relatief veel docenten die de voorzieningen slecht vinden en weinig docenten die de voorzieningen goed of uitstekend vinden.

In tegenstelling tot het primair onderwijs, zijn in het voortgezet onderwijs geen grote verschillen te zien ten opzichte van vorig jaar. Eenderde van de docenten geeft de ICT-voorzieningen een voldoende (31%), krap een vijfde (19%) vindt de voorzieningen goed tot uitstekend. Dit is vergelijkbaar met vorig jaar en met eerdere metingen. De docenten in het voortgezet onderwijs laten een stabiel beeld zien, wanneer we kijken naar de afgelopen vijf metingen.

26 | In hoeverre vindt u de ICT-voorzieningen op uw school toereikend voor uw functioneren als leraar? – voortgezet onderwijs

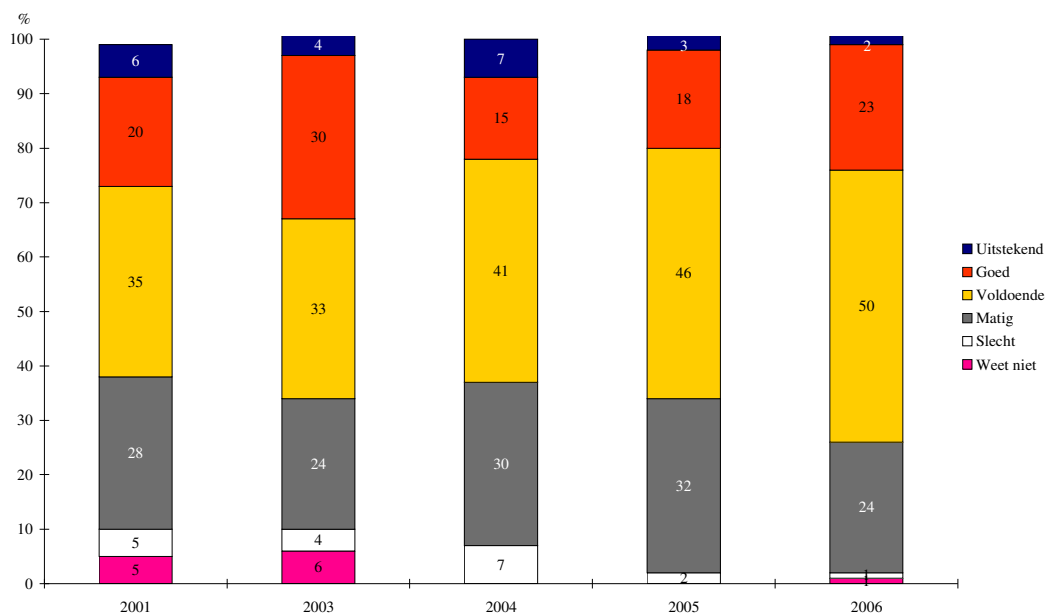
Bron: TNS NIPO, 2006

4.3 Driekwart docenten (meer dan) voldoende kennis van computertoepassingen bij onderwijs

Driekwart van de docenten in het basisonderwijs (75%) beoordeelt de eigen kennis over de mogelijkheden met computers in het onderwijs als voldoende (50%), goed (23%) of zelfs uitstekend (2%). Een kwart van de docenten vindt de eigen kennis matig tot slecht.

Wanneer we kijken naar de afgelopen vijf metingen, dan kunnen we een licht stijgende trend constateren. Met name het aantal docenten dat aangeeft voldoende kennis te hebben, is ten opzichte van 2001 gestegen (35% in 2001, 50% in 2006).

27 | *In welke mate bent u op de hoogte van de computertoepassingen die u bij uw onderwijs zou kunnen gebruiken? – primair onderwijs*

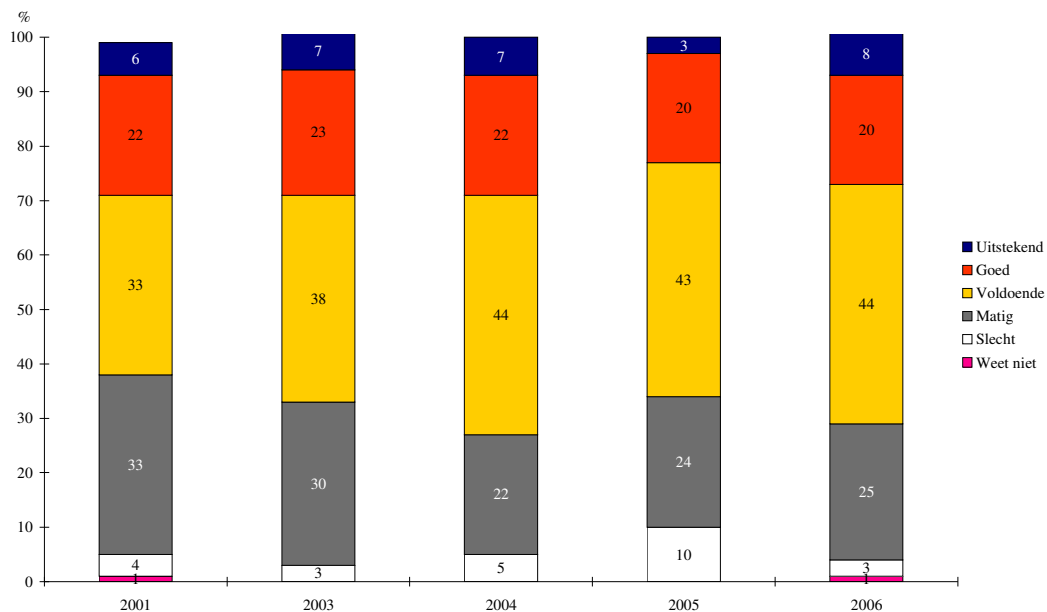

Bron: TNS NIPO, 2006

In het voortgezet onderwijs geeft ruim zeven op de tien docenten aan (meer dan) voldoende op de hoogte te zijn (44% voldoende, 20% goed, 8% uitstekend). Een kwart van de docenten is naar eigen zeggen matig op de hoogte van de computertoepassingen die ze bij hun onderwijs zouden kunnen gebruiken (25%). Slechts een klein deel (3%) van de docenten in het voortgezet onderwijs vindt zichzelf slecht op de hoogte van de computertoepassingen.

De afgelopen vijf metingen laten een redelijk constant beeld zien, wat het aantal docenten betreft dat aangeeft goed tot uitstekend op de hoogte te zijn. Het percentage dat voldoende op de hoogte is, is gestegen van 33% in 2001 naar 44% in 2006. De laatste drie jaren lijkt dit percentage stabiel.

28 | *In welke mate bent u op de hoogte van de computertoepassingen die u bij uw onderwijs zou kunnen gebruiken? – voortgezet onderwijs*

Bron: TNS NIPO, 2006

5 Behoeftte aan programma's en bruikbaar lesmateriaal

In dit hoofdstuk gaan we in op de behoefte aan ondersteuning van docenten bij het realiseren van het gewenste gebruik van ICT in het onderwijs. Aan de docenten is gevraagd aan te geven hoe groot hun behoefte is aan een groot aantal ICT-toepassingen die gebruikt kunnen worden in het onderwijs. Aan de hand van deze resultaten is voor zowel de docenten in het primair als in het voortgezet onderwijs een lijst samengesteld met de zeven grootste behoeften.

5.1 Behoeftte aan computerprogramma's waarmee leerlingen zelfstandig kunnen werken groot in primair onderwijs

Onder docenten in het primair onderwijs blijkt net als in drie voorgaande metingen de behoefte aan computerprogramma's waarmee leerlingen zelfstandig kunnen werken het grootst (81%). Op de tweede plaats staat directe deskundige hulp als de computers of het netwerk haperen en meer bruikbaar lesmateriaal voor computergebruik (72%). De top drie is daarmee ongewijzigd ten opzichte van vorig jaar.

Wanneer we kijken naar de afgelopen vijf metingen zien we dat de behoefte aan een bruikbaar leerlingvolgsysteem sterk is toegenomen ten opzichte van 2001 (toen 24%, nu 66%). Hetzelfde geldt voor de behoefte aan een grotere betrouwbaarheid van de internetaansluiting: in 2001 noemde eenderde van de docenten in het primair onderwijs dit als een grote behoefte, nu is dat tweederde (61%).

29 | Top 7 van ondersteuningsbehoeften van docenten in het primair onderwijs

Primair onderwijs	2001	2003	2004	2005	2006
	%	%	%	%	%
Programma's waarmee leerlingen zelfstandig kunnen werken	81	79	77	78	81
Directe deskundige hulp als de computers of het netwerk haperen	72	59*	74*	77	72
Meer bruikbaar lesmateriaal voor computergebruik	-	-	67	68	72
Extra computers of andere computervoorzieningen	64	53	65	66	71
Bruikbaar leerlingvolgsysteem	24	58	63	56	66
Goede voorbeelden van ICT en didactiek	70	62	63	62	63
Grotere betrouwbaarheid internetaansluiting	35	58	65	58	61

Bron: TNS NIPO, 2005

5.2 In voortgezet onderwijs meeste behoefte aan directe deskundige hulp bij problemen netwerk

In het voortgezet onderwijs is op dit moment de meeste behoefte aan directe deskundige hulp wanneer de computers of het netwerk niet goed functioneren (79%). Op de tweede plaats volgen de programma's voor zelfstandig werk (74%). De behoefte aan extra computers of andere computervoorzieningen is eveneens groot (72%).

Wanneer we kijken naar de afgelopen vijf metingen zien we ook in het voortgezet onderwijs een flinke toename van de behoefte aan een bruikbaar leerlingvolgsysteem (van 25% in 2001 naar 68% in 2006). Ook de stijging van het aantal docenten in het primair onderwijs dat behoefte heeft aan meer betrouwbaarheid wat de internetaansluiting betreft, is opvallend (van 35% in 2001 naar 59% in 2006).

30 | Top 7 van ondersteuningsbehoeften van docenten in het voortgezet onderwijs

Voortgezet onderwijs	2001	2003	2004	2005	2006
	%	%	%	%	%
Directe deskundige hulp als computers of netwerk haperen	77	58*	76*	75	79
Computerprogramma's waarmee leerlingen zelfstandig kunnen werken	82	67*	73	74	74
Extra computers of andere computervoorzieningen	70	60	70	75	72
Bruikbaar leerlingvolgsysteem	24	58	63	63	68
Meer bruikbaar lesmateriaal voor computergebruik	75	67	71	79	67
Goede voorbeelden van ICT en didactiek	-	64	59	77	65
Grotere betrouwbaarheid internetaansluiting	35	58	65	64	59

Bron: TNS NIPO, 2005

6 Vaardigheden docenten

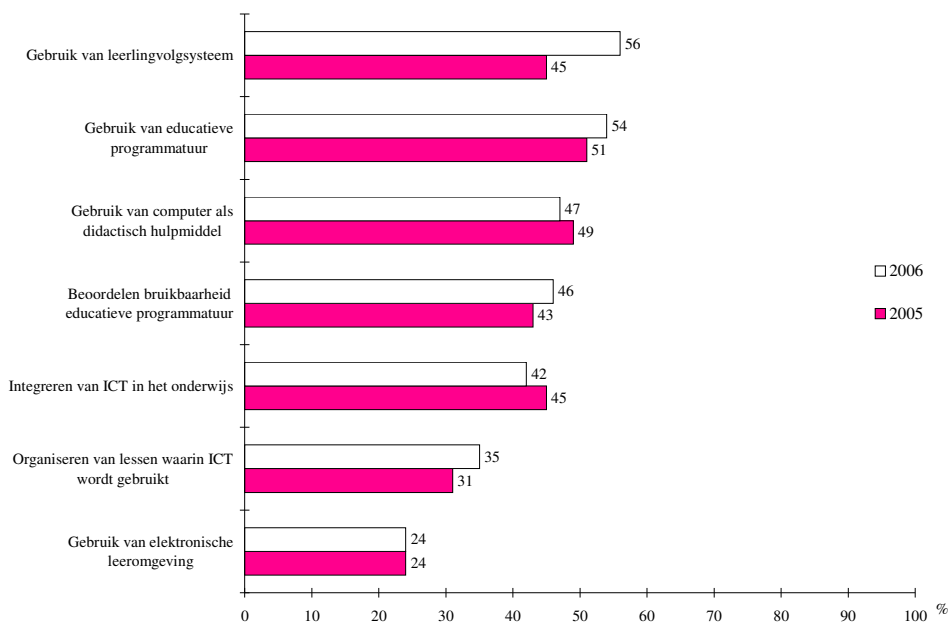
Sinds vorig jaar wordt de docenten de vraag voorgelegd hoe vaardig zij zijn in bepaalde toepassingen op het gebied van ICT en computergebruik.

6.1 Docenten primair onderwijs vaardig met leerlingvolgsysteem, elektronische leeromgeving wil niet wennen

In het primair onderwijs zien we dat docenten met name aangeven vaardig te zijn in het gebruik van het leerlingvolgsysteem (56%) en het gebruik van educatieve programmatuur (54%). Men acht zich minder vaardig in het organiseren van lessen waarin ICT wordt gebruikt (35%) en het gebruik van een elektronische leeromgeving (24%).

Ten opzichte van vorig jaar lijkt alleen de vaardigheid in het leerlingvolgsysteem te zijn verbeterd.

31 | Hoe vaardig zijn docenten in het primair onderwijs in...

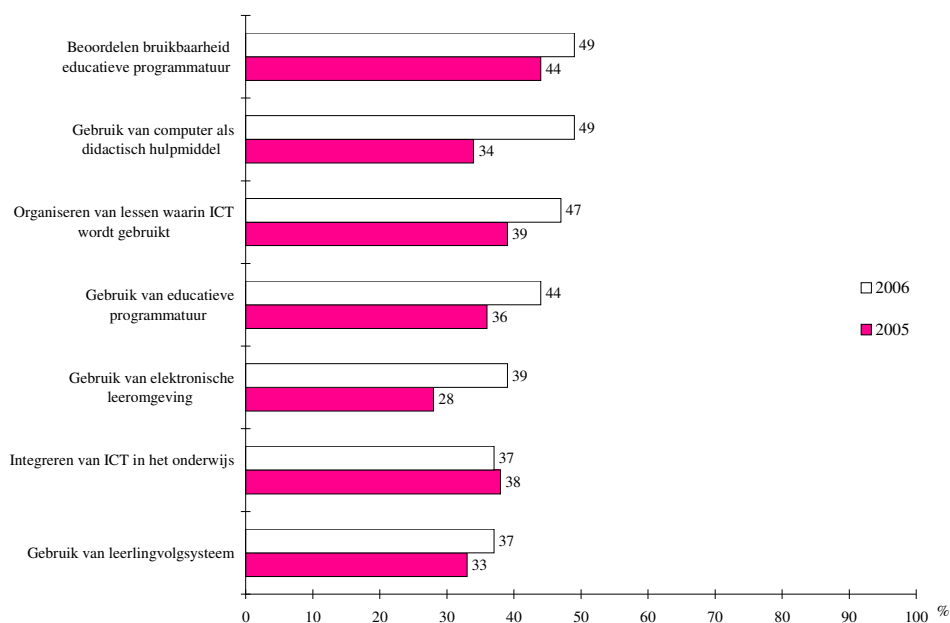
Bron: TNS NIPO, 2006

6.2 Docenten voortgezet onderwijs verbeteren vaardigheden

Vorig jaar kwamen we tot de conclusie dat de docenten in het voortgezet onderwijs iets achterliepen wat de ICT-vaardigheden in het onderwijs betreft. Dat wil zeggen, de docenten in het voortgezet onderwijs dichtten zichzelf een mindere vaardigheid toe dan de docenten in het primair onderwijs: over het algemeen lagen de percentages lager dan bij hun collega's in het primair onderwijs.

Dit jaar lijken de docenten in het voortgezet onderwijs een inhaalslag te hebben gemaakt. De percentages naderen de percentages van het basisonderwijs en zijn dan ook gestegen ten opzichte van vorig jaar. Momenteel geven docenten vooral aan goed te zijn in het beoordelen van de bruikbaarheid van educatieve programmatuur en het gebruiken van de computer als didactisch hulpmiddel (beide 49%). Opvallend verschil tussen primair en voortgezet onderwijs is het feit dat de docenten in het primair onderwijs het meest aangeven vaardig te zijn met het leerlingvolgsysteem, terwijl dit bij de collega's van het voortgezet onderwijs op een laatste plaats komt (37%).

32 | *Hoe vaardig zijn docenten in het voortgezet onderwijs in...*

Bron: TNS NIPO, 2006

7 Samenvatting

- In het primair onderwijs typeert eenderde van de docenten (36%) het computergebruik in de klas als (ver)gevorderd. In het voortgezet onderwijs is dat 30%. Hiernaast omschrijft een grote groep docenten het computergebruik in de eigen lessen als 'beginnend gebruik' (50% in het PO tegen 56% in het VO).
- Bijna zeven op de tien docenten in het primair onderwijs gebruiken computers bij het geven van onderwijs vijf uur of minder per week. Het percentage docenten dat computers vijf tot tien uur per week gebruik maakt van computers bij het geven van onderwijs is ten opzichte van vorig jaar sterk gedaald (26% versus 11%). In het voortgezet onderwijs zien we een flinke stijging van het aantal docenten dat twee tot vijf uur per week de computer inzet bij het geven van onderwijs.
- Vrijwel alle docenten geven aan thuis de computer voor hun schoolwerkzaamheden te gebruiken. De leraren uit het voortgezet onderwijs gebruiken de computer thuis iets intensiever dan de leraren uit het primair onderwijs.
- Computers worden evenals vorig jaar in het basisonderwijs verreweg het meest ingezet voor het oefenen van de leerstof. In het voortgezet onderwijs worden de verschillende toepassingen over het algemeen iets vaker gebruikt dan in het primair onderwijs.
- Steeds meer docenten geven opdrachten mee naar huis die leerlingen thuis met behulp van de computer moeten uitvoeren. In het voortgezet onderwijs wordt dit nog altijd vaker gedaan dan in het primair onderwijs.
- Docenten verwachten dat zij in de toekomst steeds meer gebruik zullen maken van computers in het onderwijs. Net als bij de vorige meting zal naar verwachting het ICT-gebruik door docenten op basisscholen intensiever zijn dan in het voortgezet onderwijs.
- Om in de toekomst goed gebruik te kunnen maken van computers, zou er volgens de docenten van zowel het primair als het voortgezet onderwijs op dit moment vooral aandacht moeten worden geschonken aan apparatuurvoorzieningen (38% in PO, 49% in VO). In het voortgezet onderwijs lijkt de stijgende prioriteit voor apparatuurvoorzieningen ten koste te gaan van de overige aandachtsgebieden.
- Internet en collega's op school zijn nog steeds de belangrijkste informatiebronnen voor informatie over ICT in het onderwijs. Het belang van Kennisnet en Ict op School neemt sterk toe.
- Onder docenten in het primair onderwijs is de behoefte aan computerprogramma's waarmee leerlingen zelfstandig kunnen werken het grootst (81%). Op de tweede plaats staan directe deskundige hulp als de computers of het netwerk haperen en meer

bruikbaar lesmateriaal voor computergebruik (beide 72%). De top drie is daarmee ongewijzigd ten opzichte van vorig jaar. In het voortgezet onderwijs is op dit moment de meeste behoefte aan meer directe deskundige hulp als de computers of het netwerk haperen (79%), aan computerprogramma's waarmee leerlingen zelfstandig kunnen werken (74%) en aan extra computers of andere computervoorzieningen (72%).

Bijlagen

Bijlage 1 Onderzoeksverantwoording

Onderzoeksverantwoording

Het TNS NIPO onderzoek is via CASI (Computer Assisted Self Interviewing) uitgevoerd. Bij CASI vullen de respondenten de enquête in op hun eigen computer. In totaal hebben 244 respondenten meegedaan aan het onderzoek (124 werkzaam in het primair onderwijs en 120 werkzaam in het voortgezet onderwijs) via CASI.

De resultaten worden in deze rapportage vergeleken met voorgaande jaren.

Veldwerk

Het veldwerk heeft plaatsgevonden van 2 tot en met 10 oktober 2006. De vragenlijst is opgenomen in bijlage 3.

Toelichting bij de tabellen

De computer berekent het percentage van elk cijfer afzonderlijk volgens een vaste afrondingsinstructie. Het gevolg is dat optellingen van percentages niet altijd gelijk zijn aan het percentage van de som der (absolute) basiscijfers. Dergelijke (kleine) verschillen zijn dus slechts afrondingsverschillen.

Meervoudige antwoorden

In sommige gevallen komen antwoorden van ondervraagden in meer dan één antwoordcategorie voor, waardoor een optelling boven 100% uitkomt. Percentuele uitkomsten van minder dan 0,5 worden in de resultaten aangeven met een "0" en in het rapport met een "x".

Bijlage 2 Methode van onderzoek: NIPO CAPI@HOME

NIPO CAPI@HOME is een unieke database van zo'n 40.000 huishoudens, oftewel ruim 100.000 personen. Via hun eigen (multimedia) pc werken deze personen mee aan allerlei vormen van onderzoek. Vragenlijsten over de meest uiteenlopende onderwerpen worden via modem of internet naar de respondent of een geselecteerde groep respondenten verstuurd.

De namen en adressen van de pc-bezitters zijn in de loop der tijd door TNS NIPO zelf verzameld en gescreend via diverse onderzoeksinstrumenten. Hierbij zijn extra inspanningen verricht om een aanzienlijk volume te creëren in de categorie respondenten met een laag pc-bezit (voornamelijk ouderen en lager opgeleiden). Daardoor is het mogelijk uit de totale database steekproeven van bijvoorbeeld 5.000 personen te selecteren die representatief zijn naar leeftijd, opleiding, geslacht, et cetera.

De voordelen van NIPO CAPI@HOME

NIPO CAPI@HOME biedt als onderzoeksinstrument alle voordelen van het traditionele CAPI onderzoek, zoals optimale steekproeftrekking, foutloze routing in de vragenlijst en directe data output. Daaraan kunnen de volgende voordelen worden toegevoegd:

- Een hoge respons. De respondent kan de digitaal verstuurd vragenlijst invullen op het tijdstip dat dit het beste uitkomt.
- Sterk verbeterde kwaliteit van de verkregen gegevens. Door de geboden vrijheid zijn de respondenten meer gemotiveerd, en nemen ze de tijd om bij open vragen precies te vertellen wat hen beweegt.
- Optimale objectiviteit en privacy. Er is geen beïnvloeding door een interviewer; de vragen kunnen in volstrekte anonimiteit worden beantwoord.
- Neutrale instructies worden via een hulpscherm verstrekt. De software is zo gemakkelijk te bedienen dat deze ook voor ouderen en lager opgeleiden geen problemen oplevert.
- Snelheid. De vragenlijst wordt na goedkeuring regelrecht digitaal naar de respondent verzonden. De eerste resultaten kunnen binnen enkele dagen beschikbaar zijn.
- Geen a-typisch gedrag, omdat een huishouden slechts met een beperkte frequentie wordt ingeschakeld en een beloning krijgt voor participatie.
- Toonmateriaal kan (in kleur of bewegend) op het scherm worden aangeboden.
- In de database is veel informatie over alle respondenten beschikbaar. Dit maakt het mogelijk om snel onderzoek te doen naar zeer laag gepenetreerde artikelen of diensten. Een tijdrovende screening is niet meer nodig.

De mogelijkheden van NIPO CAPI@HOME

De database NIPO CAPI@HOME biedt geavanceerde mogelijkheden tot marktonderzoek:

Grote steekproeven

Door de omvang van de database en de rijkdom aan geregistreerde socio-economische, demografische, gedrags- en bezitskenmerken kunnen direct (zeer) grote steekproeven worden getrokken.

Moeilijke doelgroepen

Vrijwel elk gewenst doelgroeprofiel komt snel tot stand, ook die van 'moeilijke' doelgroepen. Het aantal beschrijvende variabelen groeit nog steeds en kan naar wens worden uitgebreid.

Samenstellen panels

Vanwege de grote omvang is het zeer goed mogelijk uit de database diverse panels samen te stellen - bijvoorbeeld om (switch)gedrag te meten bij bepaalde artikelen of diensten.

Continue effectmeting

Wie eenmaal een pc gebruikt, blijft deze ook gebruiken. Daarom is het met NIPO CAPI@HOME goed mogelijk continue effectmetingen van kort- of langlopende reclamecampagnes en sponsoringacties uit te voeren.

Product- en concepttesting

NIPO CAPI@HOME maakt het mogelijk producten en concepten te testen in matched samples, zowel 'blind' als 'as marketed'. Producten kunnen daarbij zowel als concept op de monitor worden getoond als fysiek worden toegestuurd.

Bijlage 3 Vragenlijst

Bijlage 4 Tabellen

Bijlage 5 Open antwoorden